

24.4.2017

Jakelun mukaan

Lausuntopyyntö ehdotuksesta siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi; työryhmän mietintö 8/2017

Siviilitiedustelulainsäädäntöä valmistellut työryhmä luovutti mietintönsä 19.4.2017 sisäministeri Paula Risikolle.

Taustaa

Puolustusministeriö asetti 13.12.2013 työryhmän kehittämään lainsäädäntöä turvallisuusviranomaisten, erityisesti suojelupoliisin ja puolustusvoimien, tiedonhankintakyvyn parantamiseksi. Tavoitteena oli selvittää lainsäädännön tila turvallisuusviranomaisten tiedonhankintaa koskevan toimivaltuussäätelyn osalta. Tavoitteena oli myös arvioida, kuinka kansallisesta turvallisuudesta erityisesti tietoverkoissa esiintyvien uhkien torjumiseksi voitaisiin huolehtia paremmin.

Työryhmä luovutti mietintönsä puolustusministeriölle 14.1.2015 (Suomalaisen tiedustelulainsäädännön suuntaviivoja. Tiedonhankintalaki työryhmän mietintö). Tiedonhankintalaki työryhmä esitti, että siviili- ja sotilastiedustelulle luodaan säädösperusta. Tätä tarkoitusta varten se ehdotti, että käynnistettäisiin yksi tai useampia lainsäädäntöhankkeita, jotka voitaisiin valmistella toimialakohtaisesti. Tässä yhteydessä tulisi myös harkita esimerkiksi parlamentaarista tai muuta poliittisessa ohjauksessa tapahtuvaa valmistelua.

Samanaikaisesti tiedonhankintalaki työryhmän kanssa toimi osin samoja kysymyksiä tarkastellut, sisäministeriön asettama suojelupoliisin hallinnollista asemaa ja tulosohjausta sekä valvonnan kehittämistä selvittänyt työryhmä. Sen 24.9.2014 julkaistussa loppuraportissa (Sisäministeriön julkaisu 28/2014) todetaan, että jos suojelupoliisin tehtäviä ja toimivaltuuksia kehitetään merkittävästi tiedustelullisempaan suuntaan, syntyy tarve ulkoisen laillisuusvalvonnan ja parlamentaarisen valvonnan muotojen uudistamiselle.

Sisäministeriö asetti 1.10.2015 työryhmän valmistelemaan ehdotukset siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi.

Puolustusministeriö asetti samaan aikaan työryhmän valmistelemaan ehdotukset sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi. Lisäksi oikeusministeriö käynnisti 17.10.2016 hankkeen, jonka tehtävänä oli valmistella lainsäädäntö tiedustelutoiminnan valvontaa varten. Oikeusministeriö on valmistellut lisäksi mietinnön perustuslain tarkistamista varten siten, että lailla voitaisiin säätää kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan. (Luottamuksellisen viestin salaisuus. Perustuslakiasäätelyn tarkistaminen. Oikeusministeriö 41/2016)

24.4.2017

Sisäministeriö asetti myös parlamentaarisen seurantaryhmän siviili- ja sotilastiedustelua sekä perustuslakisääntelyä koskevien hankkeiden parlamentaarista seurantaa varten.

Uudella lainsäädännöllä toteutettaisiin hallitusohjelman kahdeksas kivijalkahanke ulkomaan- ja tietoliikennetiedustelun toimivaltuuksien säädösperustan luomiseksi.

Tavoitteet

Hankkeen keskeisin tavoite on kansallisen turvallisuuden parantaminen ja säädöspohjan luominen suomalaiselle tiedustelulle. Tavoitteena on parantaa suomalaisen yhteiskunnan mahdollisuuksia suojautua kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvilta vakavilta uhkilta kuten terrorismilta, vieraiden valtioiden Suomeen kohdistamalta vakoilulta ja yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvilta uhkilta. Lakiehdotusten valmistelussa perusoikeuksien suojaan puuttuminen on pyritty rajaamaan niin vähäiseksi kuin tiedustelutoiminnan tehokkuudelle ja tuloksellisuudelle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen on mahdollista.

Tehtävä

Siviilitiedustelulakityöryhmän tehtävänä on ollut valmistella siviilitiedustelua koskevat keskeiset säännökset ja näin parantaa suojelupoliisin tiedonhankintaa ja sitä kautta valtion johdon tiedonsaantia vakavista kansainvälisistä uhkista. Tehtävänä on ollut valmistella suojelupoliisille riittävät toimivaltuudet henkilötiedusteluun ja tietojärjestelmätiedusteluun kotimaassa ja ulkomailla sekä tietoliikennetiedusteluun.

Nykyisin Suomella ei ole siviilitiedustelulainsäädäntöä eikä suojelupoliisille ole säädetty erityisiä toimivaltuuksia tiedon hankkimiseksi toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Suojelupoliisi on poliisiviranomainen, joka toiminnassaan käyttää poliisille säädettyjä tiedonhankintatoimivaltuuksia.

Siviilitiedustelulakityöryhmän ehdotuksen pohjana on tiedonhankintalakityöryhmän mietintö. Näin ollen tiedonhankintalakityöryhmän tekemät keskeiset ratkaisuehdotukset omaksuttiin myös osaksi siviilitiedustelulakityöryhmän mietintöä.

Siviilitiedustelulakityöryhmä esittää, että koti- ja ulkomailla tehtävästä tiedustelusta säädettäisiin poliisilain uudessa 5 a luvussa ja Suomen rajat ylittävään tietoliikenteeseen kohdistettavasta tiedustelusta säädettäisiin laissa tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa. Tietoliikennetiedustelusta ja poliisilain 5 a luvun toimivaltuuksista käytettäisiin nimitystä tiedustelumenetelmät.

Vastausohjeet

Sisäministeriö pyytää lausuntoanne siviilitiedustelulakityöryhmän mietinnöstä "Siviilitiedustelulainsäädäntö", jossa ehdotetaan säädöspohjaa siviilitiedustelua koskevalle lainsäädännölle. Mietintö on saatavissa osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79759>.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 16.6.2017. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon tai palautetta ehdotuksista voivat antaa muutkin kuin ne, joille lausuntopyyntö on varsinaisesti lähetetty.

Lakihankkeista annetut lausunnot ovat julkisia.

Lisätietoja

Lisätietoa asiasta antaa lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen, puh. 0295 488 559 ja lainsäädäntöneuvos Marko Meriniemi, puh. 0295 488 561, sähköpostiosoite marko.meriniemi@intermin.fi.

24.4.2017

Ylijohtaja Kauko Aaltomaa

Lainsäädäntöjohtaja Katriina Laitinen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 24.04.2017 klo 13:16. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Suomen Keskusta r.p.
Kansallinen Kokoomus r.p.
Perussuomalaiset r.p.,
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.
Vihreä liitto r.p.
Vasemmistoliitto r.p.
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit (KD) r.p.

Tasavallan presidentin kanslia
valtioneuvoston kanslia
ulkoasiainministeriö
oikeusministeriö
valtiovarainministeriö
opetus- ja kulttuuriministeriö
maa- ja metsätalousministeriö
liikenne- ja viestintäministeriö
työ- ja elinkeinoministeriö
sosiaali- ja terveysministeriö
ympäristöministeriö
puolustusministeriö

oikeuskanslerinvirasto
eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
tietosuojavaltuutetun toimisto

Korkein oikeus
Korkein hallinto-oikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin hallinto-oikeus
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Turun hallinto-oikeus
Vaasan hallinto-oikeus
Ahvenanmaan hallintotuomioistuin
Ahvenanmaan maakuntahallitus

Poliisihallitus
keskusrikospoliisi
suojelupoliisi
Tulli
valtakunnansyyttäjänvirasto
Poliisiammattikorkeakoulu
pääesikunta
Rajavartiolaitoksen esikunta
Turvallisuuskomitean sihteeristö

24.4.2017

Huoltovarmuuskeskus
Viestintävirasto
Maahanmuuttovirasto

BaseN Oy
Patria
Cinia Oy
DNA Oyj
Elisa Oyj
Telia Finland Oyj
Enfo Oyj
Ericsson
F-Secure Oyj
Fujitsu Finland Oy
Google
Microsoft Oy
Nixu Oy
Nokia Oyj
SSH Secure Communications Oyj
Suomen Erillisverkot Oy
CSC-Tieteen tietotekniikan Keskus Oy
Tieto Finland Oyj

American Chamber of Commerce in Finland (AmCham Finland)
Amnesty International – Suomen osasto
Auktorisoidut lakimiehet
Demla ry
Electronic Frontier Finland ry EFFI
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
FiCix ry
Finnet-liitto ry
Finnvera
FISC
Ihmisoikeusliitto
Internet-käyttäjät ikuisesti - IKI ry
Invest in Finland, Finpro ry
Julkisen sanan neuvosto
Juridiska Föreningen i Finland
Kansalaisyhteiskunnan neuvottelukunta
Keskuskauppakamari
Ohjelmistoyrittäjät ry
Piraattipuolue r.p.
Suomen Puolustus- Ja Ilmailuteollisuusyhdistys PIA ry
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Internet-yhdistys
Suomen Journalistiliitto
Suomen Lakimiesliitto
Suomen Sadankomitea ry
Teknoliateollisuus ry
Tieto- ja viestintäteknikan ammattilaiset TIVIA ry
Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry
Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry TIEKE
Viestinnän Keskusliitto

Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Palkansaajajärjestö Pardia ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Tiedoksi

sisäministeri Paula Risikko
kansliapäällikkö Päivi Nerg
erityisavustaja Juuso Rönnholm
SM/viestintä